

Op weg naar een herbestemming

In het weekend van 11 oktober jongstleden bezochten meer dan 5000 geïnteresseerden het evenement van Kunst in de Steigers in de Sint-Jakobskerk. Vooral de uitslag van recente studies met het positieve nieuws dat, mits de juiste stabiliteitsingrepen, de Sint-Jakobskerk veilig kan gemaakt worden, zette de deur terug open voor een nieuw perspectief, voor deze voor velen afgeschreven kerk.

Ingaand op de vraag van de stad Leuven, om de herbestemming van deze site te begeleiden nam de vzw Stad en Architectuur via de werkgroep van de vrienden van de Sint-Jakobskerk het voortouw in het creëren van een publiek draagvlak voor de toekomstige bestemming van de kerk. De lijn is nu uitgezet.

Informatie panelen van S&A - Publieke belangstelling Kunst in de Steigers - Deelnemer evenement

Thema's zoals de bouwhistoriek van de kerk, de betekenis van de plek voor de omgeving doorheen de eeuwen, de stabiliteit en dit jaar het collectief geheugen werden uitgelegd in panelen aan de kerk. Ondertussen werden initiatieven genomen, zoals de 'babbelbox', de 'kerkdeur op een kier', gidsbeurten, alsook diverse wandelingen, de vertellingen van het Compostella-Genootschap en info-avonden. Vooral het sociaal-culturele evenement van 'Kunst in de Steiger' van de vzw De Hulster, in samenwerking met Sacred Places, die instond voor een feeriek lichtkader, maakte ervoor dat de kerk op een organische wijze 'herbestemd' werd.

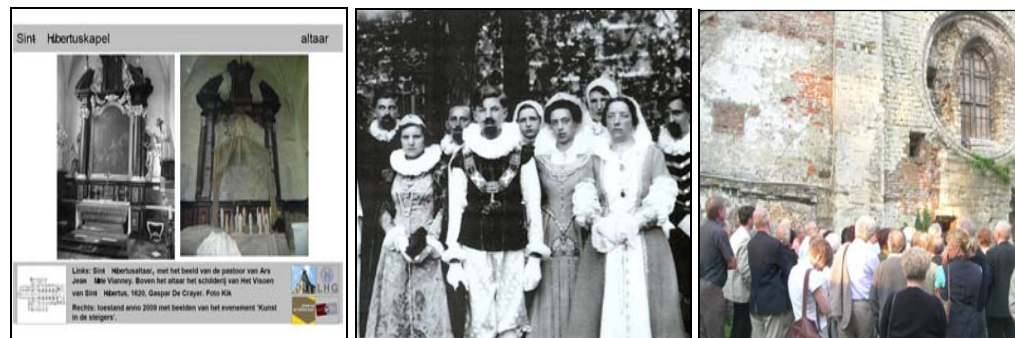
Theatervoorstelling door buurttheater Tartaren - Bovenzicht kerk tijdens optreden kinderkoor Scaletta

'Werk aan de kerk' gestimuleerd door een groeiende publieke belangstelling.

De bijdrage van het Leuvens historisch genootschap is vanaf het begin gericht op het mee uitwerken van de geschiedenis van deze boeiende plek. Dit jaar werd een eerste eenvoudige publicatie van een reeks, 'de Sint-Jakobskerk, vroeger en nu, deel 1,' uitgebracht en in de kerk via een groot scherm getoond. Al vlug bleek deze publicatie met vooral prenten en met een korte geschiedenis een schot in de roos. Na een bijkomende druk is deze uitgave opnieuw te verkrijgen bij het LHG.

Door de vele suggesties zijn een aantal kerntaken nu duidelijk.

Stapsgewijs zal het collectief geheugen terug opgehaald worden door een reeks publicaties en via de erfgoedplus-website.

Fragment uit de nieuwe publicatie Inventarisatie van oude foto's Informeren publiek rond erfgoed

Er wordt gestart met het inventariseren van het nog aanwezig resterend en elders ondergebracht roerend erfgoed van de kerk, zoals schilderijen, koorgestoelte, biechtstoelen, preekstoel, heiligenbeelden, orgelkast, altaren, decoratieve muurbekledingen, sculpturen, enz. In overleg en samenwerking met de erfpachthouder, de stad Leuven, zal getracht worden om snel de nodige beschermingswerken van het nog aanwezige patrimonium verder aan te pakken om verdere diefstal, aftakeling en beschadiging te kunnen stoppen. Het verder optimaliseren van de bescherming en een eerste opkuis van de unieke sacramentstoren is één van de prioriteiten.

De preekstoel gestut Orgelkast beschadigd Schilderijen verwaarloosd Sacramentstoren veilig?

Een betere betreedbaarheid van de oneffen vloerzone kan door het tijdelijk nivellieren van de vroeger gemaakte putten met gestampte aarde (zoals vroeger). Samen met het oordeelkundig bergen van de ontmantelde bouwelementen zal een selectief gebruik in de tussenperiode tijdens de stabiliteitswerken mogelijk blijven. Samen met de vzw Stad en Architectuur, kan na het recent positief signaal van de haalbare stabiliteitswerken, de begeleiding rond de herbestemming aanvangen. Het opsporen van voorbeelden van geslaagde herbestemmingen, ze bezoeken en kenbaar maken aan het brede publiek zal de weg vrijmaken voor creatieve oplossingen. Het evenement Kunst in de Steigers bewijst dat aangepaste sociaal-culturele activiteiten haalbaar zijn, zelfs in de nog niet gerenoveerde kerk.

De vloer betreedbaar maken De stabiliteit opnieuw verbeteren Inspirerende herbestemmingen

Integratie in zijn bredere stedelijke context met een nieuwe publieke ruimte

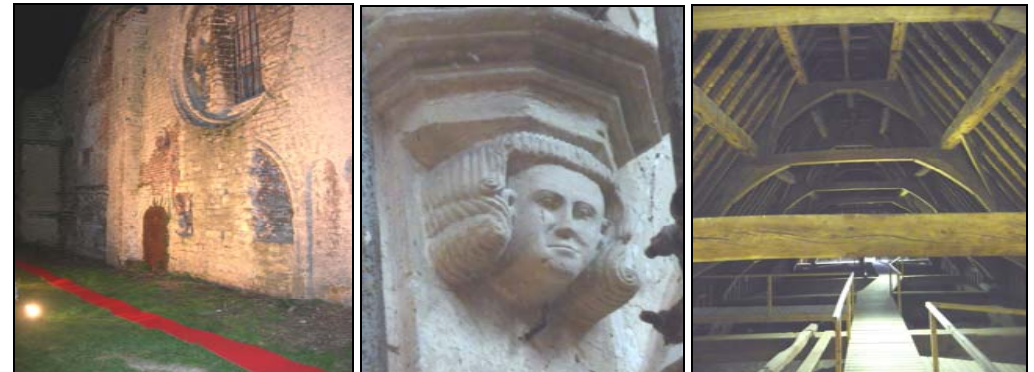
Het project moet bestudeerd en uitgewerkt worden in een totaalplan rond de stadswijk. De aansluiting van deze site met het geplande project van Hertogeneiland en de ruimere omgeving rond het Sint-Jakobsplein, moet het project integreren. Het realiseren op korte termijn van een aangepaste publieke ruimte rond de Sint-Jakobskerk, nu grotendeels verborgen achter dennenbomen, is een element en voorwaarde om toekomstige investeringen door derden aantrekkelijker te maken.

Jongerenoptreden Kinderkoor buurtschool - Kunst in de Steiger De deels verborgen kerk

Aangepaste ingrepen rond restauratie en renovatie

De eerste geplande opdracht is het realiseren van een veilige constructie om verdere investeringen aan te trekken samen met het aanbrengen van een multifunctionele vloerstructuur, die meerdere invullingen mogelijk maakt. Tegelijkertijd kan een bouwhistorische studie de waardevolle delen aanduiden. Vervolgens zal een bouwfysische gezondmaking van de ommanteling, een carcass-renovatie met hedendaagse technieken, eerder dan een herstelrestauratie, de kosten binnen redelijke grenzen houden. Vroegere bouwtechnieken kunnen in het licht gehouden worden, gedemonteerde gewelven fragmentair hersteld, vrijgekomen gebinten zichtbaar gehouden, de inrichting afgestemd op een multifunctionele invulling. Dus stof genoeg.

Westgevel, staalkaart van evoluties Waardevolle bouwdetails Onbekend dakgebinte kerkzolder

De continuïteit van bouwen en uitbreiden, eigen aan de Sint-Jakobskerk

De rijke staalkaart van de aanwezige opeenvolgende bouwstijlen, laat een verdere evolutie en continuïteit van verbouwen en uitbreiden toe. De kerk zelf is een voorbeeld van 'moderne' uitbreidingen in elke periode. Een hedendaagse aanpak met nieuwe toevoegingen zal ook de kosten compenseren voor de minder renderende werken. Voorbeelden waarbij oud en nieuw elkaar aanvullen zijn er genoeg. De herbestemming zal echter enkel slagen als de sociaal-maatschappelijke context dit project wil 'dragen'.

Bezoek schoolkinderen – Tekenwedstrijd Flexibel vloergebruik (NL) - Brigittinnenkerk oud/nieuw (B)